

MARIJAN LIPOVAC

Stan troje velikana opet postaje kulturno-umjetničko okupljalište

DNEVNA SOBA: Catin portret Dubravka Dujšina i njegova skulptura, rad Vanje Radauša

ostaje do 1922, a zastupnik u skupštini ostaje do uvođenja šestosiječanjske diktature 1929. Nakon toga posvetio se odvjetničkom radu braneći pred sudovima, uglavnom besplatno, i neke kasnije istaknute komunističke političare, poput Vladimira Bakarića, Moše Pijade i Svetozara Vukmanovića-Tempa. Pod utjecajem svog sina Ive-Lole, sekretara SKOJ-a, Ribar se povezuje s komunistima, a 1942. dolazi na partizanski teritorij u Hrvatskoj. Kao ugledan političar, na prvom zasjedanju AVNOJ-a krajem iste godine izabran je za njegovog predsjednika. Ribar je u ratu ostao bez cijele obitelji – 1943. u partizanima su mu poginula oba sina, Ivo-Lola i Jurica, a suprugu Tonicu godinu dana kasnije ubili su Nijemci

dok se skrivala u Srijemu.

Nakon proglašenja Jugoslavije republikom 1945. Ribar je izabran predsjednikom Prezidija Narodne skupštine. Time je formalno postao šef države, iako je stvarna vlast bila u rukama predsjednika vlade Josipa Broza Tita. Kad je 1953. uvedena funkcija predsjednika Republike na koju je izabran Tito, Ribar odlazi u mirovinu i seli se u Zagreb gdje je i umro 1968. godine.

Cata Dujšin i Ivan Ribar upoznali su se 1940, a vjenčali su se 1952. Kako je Cata govorila, zbližila ih je tuga nakon smrti njihovih najbližih. Radovi na preuređenju stana u memorijalni muzej počeli su nakon smrti Cate Dujšin-Ribar 1994. Godinu dana kasnije Gradsko poglavarstvo zbirku je predalo na

upravljanje Muzeju grada Zagreba, 1996. stambeni prostor prenamijenjen je u poslovni prostor, popisan je inventar i započelo se s građevinskim, stolarskim i ličilačkim radovima, uređenjem instalacija i drugim potrebnim radnjama. Većina radova uglavnom je završena, a trenutno se završava restauracija i konzervacija oko 2000 knjiga i druge papirnatu građu te slika, namještaja i ostalih vrijednih predmeta.

Prema riječima stručnog savjetnika Gradskog ureda za kulturu Veljka Mihalića, osim zbog »zuba vremena«, stan i njegov inventar bili su oštećeni i u bombardiranju Banskih dvora 1991, a u uređenju zbirke Grad je u zadnjih nekoliko godina uložio oko 450 000 kuna.

Prostor budućeg Memorijalnog muzeja dr. Ivana Ribara i Cate Dujšin-Ribar sastoji se od pred-soblja i četiri sobe. U njegovom inventaru nalazi se jedna slika talijanskog slikara Crivellija iz 15. stoljeća, dvije slike Vjekoslava Karasa, 80 slikarskih radova Cate Dujšin-Ribar, oko 20 slika Jurice Ribara, namještaj iz 18, 19. i 20. stoljeća i skulpture iz istog razdoblja te predmeti umjetničkog obrta. Prema darovnom ugovoru, svi predmeti moraju ostati na istom mjestu kao i za života darovateljice.

Dio zbirke je i pisana ostavština Ivana Ribara koja obuhvaća razdoblje njegove cjelokupne političke djelatnosti, a smještena je u Arhivu grada Zagreba.

Na velikane koji su nekad živjeli na drugom katu Demetrove 3 podsjecaju dvije pločice na ulaznim vratima – na jednoj piše »Dujšin«, a na drugoj »dr. Ivan Ribar«. Nakon ulaska u predsoblje posjetiteljima odmah u oči upadaju ukrasne biljke koje je Cata posebno voljela. Koliko se pažljivo brinula za njih govori podatak da je među biljkama i jedna koju joj je prije više desetljeća darovala Jovanka Broz.

27 umjetničkih zbirki

S lijeve strane ulaza u dnevnu sobu smješten je najvredniji dio namještaja u stanu – tabernakul iz 18. stoljeća. Na zidovima se nalaze Catinne slike, uglavnom pejzaži i mrtva priroda, no u sobi dominiraju portreti njenih muževa koji su smješteni na nasuprotnim zidovima. Ispod Dujšinovog portreta nalazi se i njegova bista, rad Vanje Radauša, dok je u dijagonalno suprotnom dijelu sobe Catina bista koju je izradio Grga Antunac.

Među slikama u dnevnoj sobi ističe se i Catina kopija jednog El Greco-vog portreta, a pokraj tabernakula trebala bi posjetiteljima biti dostupna i trenutno na restauraciji.

Catine slike dominiraju i u sobi s desne strane koja joj je služila kao atelje. Na štafelaju se nalazi njer autportret, a među slikama iz kasnije životne dobi ističe se portret Sai Babe. Osim knjiga, u sobi je i »mala Dujšinova kapela«. Riječ je o ormariću sa staklenim vratima u koji je Cata nakon Dujšinove smrti pohranila njegove slike i osobne predmete.

Spavaća soba nalazi se s lijeve strane dnevne sobe, a kroz nju se dolazi u radnu sobu Ivana Ribara. Uz njegov pisajući stol i knjige, posebnu pozornost privlači dvadesetak slika na zidu, koje je izradio njegov mlađi sin Jurica Ribar (1918–1943.).

Među njima je i njegov autportret te portret njegove majke Tonice. U sobi su još i portreti Ribarovih djeda i bake, koje je izradio Vjekoslav Karas, Catini portreti Jurice i Ive-Lole Ribara, skulptura Ive-Lole Ribara koju je izradio Toma Rosandić, poprse Ivana Ribara te poznato Augustinčićevo poprse Josipa Broza Tita.

»Želja nam je da svih 27 umjetničkih zbirki darovanih gradu Zagrebu bude u što većoj mogućnosti dostupno i stručnjacima i široj javnosti, jer nema smisla da zbirke čame po stanovima. Iduće godine planiramo sve zbirke obilježiti posebnim vizualnim identitetom i putokazima koji bi bili orijentir građanima i turistima. Memorijalni muzej dr. Ivana Ribara i Cate Dujšin-Ribar mogao bi javnosti biti zanimljiv poput stana Miroslava Krležje, a za posjetitelje bi vjerojatno bili izdani katalogi i razglednice«, kaže Mihalić.

Stan u Demetrovoj 3 u kojem se za života njegovih stanara okupljala kulturna i društvena elita Zagreba mogao bi tako postati jednim od okupljališta današnjih ljubitelja kulture i umjetnosti, a obogatio bi i turističku ponudu Zagreba.